

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΠΥΡΔΑ

Ἐπιτομή συνδρομῆ δραχ. ν. 3. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 3,50 προκληρωτέας.

ΕΤΟΣ Η'. — Ἐκ' Ἀθηνῶν 1 Μαΐου 1886. — Ἀρ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπιτομή τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἐπὶ τῶν ζώων. — Ἱστορία τοῦ καπνοῦ. —
Γαστροεντερικὸς σωλῆν. — Καθάρσις. — Μέθοδος θεραπείας. — Κανίλλα. — Συνταγο-
γραφία. — Ἀριστοτέλης. — Κόμη. — Θεραπεία πληγῶν. — Χαλκοῦ ἱατρικά. — Πένθος.
— Ἄγαμα χρυσοῦ. — Κάτωικοι οἰκουμένης. — Ἐλαια καὶ στέατα. — Σκοτεινὰ οἰ-
κήματα.

Α' ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ

Ἐπιτομή τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἐπὶ τῶν ζώων.

(Συνέχεια προηγουμένου)

Ὁ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ τοιαύτη ἐπιτομή τῆς ἀτμοσφαιρας
γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ζώων καὶ ἐπὶ πάσης τῆς ὀργανικῆς φύ-
σεως. Τὰ ζῶα διατίθενται ἀναλόγως τῆς διαθέσεως τῆς ἀτμοσφαι-
ρας, καὶ ἐνίοτε δύναται τις προσῆν διὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν φαινομένων
τάς προσεχεῖς μεταβολὰς αὐτῆς. Οἱ βιάτραχοι προσδοκῶντες ὄμβρον
ἐπιλαμπρύνουσι τὴν φωνὴν των ἀπὸ χαρᾶς, προσδεχόμενοι τὸ ὑέτιον
ὔδωρ ὡς περ ἡδυσμα τοῦ λιμναίου. Ὁ Ἄρατος λέγει τὸ φαινόμενον

τούτο τῶν βατράχων ὡς ἐν τῶν σημείων τοῦ μέλλοντος ἐστὶν
 ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαί, ὑδροισιν ὄνειρα
 αὐτόθεν ἐκ λίμνης πατέρας βόωσι γυρίωνοι
 καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα προμαντικά εἰσι, ὡς καὶ ἄλλατε εἴπωσι
 χλωροβάτραχος, ὅταν λούηται ἐντὸς τοῦ πυθμένου ἀγγείου, ἢ
 ὑπάρχει ὕδωρ, σημαίνει προσεχὴ βροχὴν. ὅταν κἀθηται ἐπὶ
 στομίῳ τοῦ ἀγγείου, σημαίνει καλὸν καιρὸν, κλπ. Ὁ ἰχθύς ἐν
 λούμενος καθύπευθε, εὐρισκόμενος ἐντὸς ἀγγείου πλήρους ὕδατος,
 χοντος ἐν τῇ πυθμένι ἄμμον, ὅταν ὁ καιρὸς ἦ εὐδίας, μένει ἐν
 νητος ἐπὶ τῆς ἄμμου. ὅταν μέλλῃ γενέσθαι ἀκατάστατος, ταυ-
 νεῖται· καὶ εἰ μὲν ἔσεται τρικυμία, ἀνακινεῖ τὴν ἄμμον, ἐπὶ
 ὕδωρ, καὶ φαίνεται ἀνησυχῶν. Οὕτως ἐνίοτε προμηνύει τὸν καιρὸν κίβη-
 τος πρὸ 24 ὡρῶν. Ἡ βδέλλα ὡσαύτως προλέγει τὸν καιρὸν κίβη-
 τος ἐντὸς φιάλης, ἐχούσης ὕδωρ κατὰ τὰ 3/4 τῆς χωρητικότητος, ἐπὶ
 ἀνευθύνται τὸ μὲν θέρος κατὰ 8 ἡμέρας, τὸν δὲ χειμῶνα κατὰ 11
 τοῦ στομίῳ τῆς φιάλης πεφραγμένου ὄντος διὰ παχέος ὑφάμε-
 νου. Ἐάν αὕτη μένη ἐπὶ τοῦ πυθμένου ἀκίνητος καὶ περιστραμμένη
 κοχλίας, σημαίνει ὠραῖον καὶ σταθερὸν καιρὸν, εἴτε χειμῶν εἴτε
 θέρος ἐστίν. Ἐάν ἀναβῆναι ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τῆς φιάλης, σημαίνει βρο-
 χὴν ἢ χιόνα, ἐν ὅσῳ μένει ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης. Ἐάν κἀθη-
 ταχέως ἐκ τοῦ ἐνός ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου καὶ μένη ἀκίνητος
 σημαίνει ἄνεμον ἠσυχάζει δὲ ἅμα ἀρχίσῃ πνέειν ἐν μένῃ ἐν
 τοῦ ὕδατος καὶ κινῆται ἀτάκτως ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἄλλο μέρος, ση-
 μαίνει καταιγίδα μετὰ βροντῶν, ἀστραπῶν καὶ τρικυμίας.
 Ἡ ἀράχνη μένουσα ἐμπροσθεν τοῦ ἴστου τῆς, καὶ ἔχουσα
 ταμένα τὰ ἐμπρόσθια σκέλη, σημαίνει καλὸν καιρὸν. Μακρὴν ἢ
 τοῦ ἴστου καὶ ἀνεστραμμένον ἔχουσα, τὸ σῶμα, σημαίνει καλὸν
 καιρὸν. Μένουσα περὶ τὴν 10ην ὡρ. π. μ. ἐπὶ τοῦ κέντρου τοῦ ἴστου
 καὶ κλονίζουσα αὐτὸ διὰ τῶν ποδῶν τῆς, σημαίνει καλὸν καιρὸν. Ἡ
 παλαιὰ ἀράχνη δεικνύουσι ἀσφαλέστερον τὸν καιρὸν καὶ μέλλει
 τὴν πρώτην. Ὁ ἄριστοτέλης (πρ. 28) λέγει αὕτως τὰ ἀράχνη
 πολλὰ κινεῖται, πνεύματος ἐστὶ σημεῖον.
 Ὁ ἰχθύς ὁ καλούμενος τευθίς (μπαρπούνη), ἔάν φαίνεται ἐν λί-
 μνῶσι, σημεῖόν ἐστὶ μεγάλου χειμῶνος. Ἐάν ὁ πολύπους (ὡς
 πόδι) ἀνατρέχῃ εἰς τὴν γῆν καὶ ἀναλαμβάνῃται πετρεδίῳ, σημεῖόν
 ἐστὶν ὅτι μετ' ὀλίγον ἔσεται ἄνεμος. Καὶ ἄλλα διάφορα ζῶα
 τετράποδα καὶ πτηνὰ προδιατίθενται ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἀλλο-
 τῆσεως διαφόρως, καὶ πολλὰ προμηνύουσιν ἐκ τῆς σωματικῆς
 καταστάσεως τὸν μέλλοντα καιρὸν. Ἡ γαλῆ, ὁ κύων, ὁ χοίρος,

καὶ ὁ ἀλέκτωρ, κλπ. εἶνε γνωστὸν κοινῶς ὅτι ἐκ τινῶν φαινομένων
 αὐτῶν προμηνύουσι τὸν καιρὸν.

Β. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ

Ἱστορία τοῦ καπνοῦ.

Ἡ διὰ τῆς ὀσφρήσεως χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐπενοήθη ἀργά. Κατὰ
 πρῶτον ἡ χρῆσις ἐγένετο παρὰ βασιλείας ἐν Γαλλίᾳ πασχούσης
 ὑπὸ ἡμιρανίας. Κατὰ μίμησιν ἢ χολακία καὶ ἡ αὐλοδουλοσύνη, εἰς
 τὴν ὑπέκεινται οἱ κενόδοχοι πλούσιοι καὶ ἄλλοι, ἐπέβαλε τὴν ταιαύτην
 χρῆσιν καὶ εἰς τούτους, καὶ κατέστη τὸ ὀσφραίνεσθαι κόνεως καπνοῦ
 (πρεζάρειν) συστατικὸν εὐγενείας καὶ πολιτισμοῦ· διότι κριθεὶ τὸ
 (πρεζάρειν) συστατικὸν τοῖς ἀρχόντας. Οἱ παραιοσφραίνοντες ἐνώπιον
 τῶν βασιλέων Λουδοβίκου ΙΓ' καὶ ΙΔ', ἐπειδὴ οἱ βασιλεῖς οὗτοι ἐπρε-
 ζάρετον πολὺ καὶ ὁ ταμβάκος ἔμενευ εἰς τοὺς ῥάβδωνας καὶ ἐπὶ τῶν
 μῆλων τοῦ προσώπου, ἔφερον ξύστρον καὶ θηλάκιον ἐν χειρὶ πλη-
 ταῖς κόνεως, καὶ σινάμα ἐχρωμάτιζον ἐκ ταύτης καὶ τὰ μῆλα
 τοῦ προσώπου, τὰ δὲ ἐνδύματα εἶχον ὄζοντα, ἐκ ταμβάκου.

Ὁ τότε ταμβάκος ἦτο συμπαγὴς καὶ ἐν τῇ ὀσφραίνεσθαι ἐξέετο.
 Κατόπιν ἐτελειοποιήθη ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ καὶ ἐπωλεῖτο ὑπὸ κόνιν
 ἰγκατελείφθησαν τότε τὰ ξύστρα καὶ τὰ θηλάκια, καὶ ἐπενοήθησαν
 αἱ ταμπάκεραι, αἵτινες κατεστάθησαν πολυτελέσταται καὶ ἀπετέ-
 λουν σημαντικὸν βασιλικὸν δώρημα.

Ἡ ταιαύτη χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐγένετο πολυτελεῖς τὸ πρῶτον ἐν
 Γαλλίᾳ ἐντεῦθεν διεδόθη καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, καὶ κατόπιν εἰς τὴν
 Ἀνατολήν, ἐνθα δὲν ἔτυχεν εὐμενεῦς υποδοχῆς. Ὁ Σουλτάνος
 Μαῦμεθ ὁ Δ' ἀπηγόρευσε ταύτην ἐπὶ ποινῇ θανάτου, ὁ δὲ τῆς
 Περσίας Σάχης ἐπὶ ἀποκοπῇ τῆς ρινόσ. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ
 Ἰακώβου Α' καὶ ἐν Δανιμαρκίᾳ ἐπὶ Χριστιανοῦ Δ' ἀπηγορεύθη ἐπὶ
 ποινῇ ῥαδιουργίας καὶ προστίμου.

Ἐν Γαλλίᾳ ὅμως τὸ πρεζάρειν ὀσημέραι προώδευε καὶ ἀντικα-
 θίστα τὰ καπνίζεσθαι. ἔμενε δὲ τὸ κάπνισμα προοδεῖον εἰς τὸν σρατόν.
 Τὸ πρεζάρειν ἐπιφέρει βλάβας οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀποφορᾶς καὶ ἐκ
 τῆς ἀκαθαρσίας τῆς ρινόσ, ἀλλὰ καὶ διαρκῆ ἐρεθισμὸν ταύτης ἐσω-
 τερικῶς, καὶ ἡ ρίς καθίσταται ἐν ὑπερτροφίᾳ, τὰ νεῦρα τῆς ὀρά-

σεως διαρκῶς διεγειρόμενα ἐκ ταύτης, ἅμα παύση ἢ πρὶν ἐλθεῖν φέρουν ἀμύδρωσιν.

Καίτοι τόσα ἐγράφησαν, τόσα ἐλέχθησαν, τόσαι πιναι εἰσάγονται κατὰ πάσης χρήσεως τοῦ καπνοῦ, καὶ ὅμως ἡ διάδοσις αὐτοῦ ἐγένετο ἀκατάσχετος· εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Καὶ στατιστικὰς παρατηρήσεις ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τῆς 1792 μέχρι τῆς 1832 ἐκάπνιζον τὸ 1/3 τῶν κατοίκων. Ἀπὸ τοῦ 1832 μέχρι τοῦ 1842 ἐκάπνιζον τὰ 2/3. Ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ 1852 ἐκάπνιζον τὸ 2/4. Ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ 1863 τὰ 5/6., κλπ.

Τὸ δὲ δημόσιον τῆς Γαλλίας εἰσπράττει 225 ἑκατομ. φρ. ἐκ τοῦ φόρου τοῦ καπνοῦ, ἐν ᾧ τῷ 1832 εἰσπράττετο μόνον 28 ἑκατομ. φρ. Ἡ τοιαύτη πρόοδος, πρὸς τὸ καπνίζειν πανταχοῦ ἤδη εἰς ἅπαν τὸν κόσμον προβαίνει γοργῶς.

Ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ὑπῆρχε παναρχαιοτάτη παρὰ τοῖς ἀγίοις τῆς Ἀμερικῆς, οἵτινες ἐκάπνιζον διὰ πίπας· τοιαῦται πίπαι εἰσέθησαν ἐντὸς λίαν ἀρχαίων χρόνων.

Ὁ πόθος ὅμως τοῦ καπνίζειν ὑπῆρχεν ἐπὶ παναρχαιοτάτης ἐποχῆς καὶ παρὰ τοῖς βαρβάρους λαοῖς τῆς Εὐρώπης. Οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Γερμανοὶ εἰσέπνεον τὸν καπνὸν τοῦ κανάβου· ἕως εἰσέπνεον τοῦτο οἱ Ἰερεῖς, οἵτινες ἐμέθουον ἐνώπιον τῶν εἰδώλων αὐτῶν. Ἡδὴ πολλαχοῦ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης καπνίζουσι διάφορα ἄλλα εἴδη φυτῶν ἀντὶ καπνοῦ. Ἐν Τουρκίᾳ, Ἰνδίας καὶ Κίνας καπνίζουσι τὸν ὀπιον ἠνωμένον μετὰ ἀρωμάτων. Ἐν Σιβηρίᾳ μύκητας τινας ἐν Περσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ ἀπὸ Μαρόκου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καπνίζουσι τὸν κἀναθον καὶ τὴν ἰνδικὴν κἀναθον (ἀσχίλην)· ἐν Περροῦ, Βολιβίᾳ καὶ Ἀρχιπελάγει καπνίζουσι τὴν βετέλαν ἐν Σικωτίᾳ τὸ κόκα· ἐν Γερμανίᾳ τὴν βρωμίαν (χρῆμα λευκὴ ἀμπέλος) καὶ τὸ τσάι.

Γ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος καὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

Τὸ μήκος τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὸ εἶδος τῶν τροφῶν, ἐξ ὧν τρέφονται τὰ ζῷα. Εἰς τὰ χορτοφάγα τῶν ὀπιῶν ὁ στόμαχος εἶνε εὐρύς καὶ πολυσύνθετος, τὸ μήκος τῶν ἐντέρων εἶνε 15 ἕως 17κις μακρότερον τοῦ σώματος. Ἐν γένει δὲ ἀπὸ

τοῦ πυλωροῦ μέχρι τοῦ πρῶτου ἔχουσι μήκος περὶ τὰ 27 μέτρα. Εἰς τὰ σαρκόφάγα εἶνε στενὰ καὶ βραχέα· π. χ. τοῦ λύκου ἔχουσι μήκος μέτρ. 2, 3/10.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶνε παμφάγος, ἔχει τὸν γαστροεντερικὸν σωλήνα ἀπὸ 8 ἕως 7κις μακρότερον τοῦ σώματος.

Τὸ αἶτιον τῆς διαφορᾶς ταύτης τοῦ μήκους τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος ἀποδοτέον εἰς τὴν φύσιν τῶν τροφῶν. Αἱ φυτικαὶ ὕλαι ἀπορροφῶσι χρόνον πολὺν ἵνα διαμεινωσιν εἰς τὸν στόμαχον ἕως οὗ μεταβληθῶσιν εἰς γυλὸν καὶ παρὰ τῶν ἐντέρων ἀπορροφηθῆ οὗτος διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἦνε μακρὰ τὰ ἔντερα ὅπως βραδύνη ἡ ἔξοδος τῶν αὐτῶν διαρκέση ἡ διαμονὴ τῶν πολῶν. Αἱ ζωϊκαὶ ὕλαι χωνεύουσι ταχέως καὶ εὐκολώτερον τῶν χόρτων, καὶ ἐὰν μείνωσιν αὐταὶ ἐπὶ χρόνον ἐν τοῖς ἐντέροις, τὰ περιττὰ αὐτῶν σήκονται καὶ βλάβην εἰς τὴν ἡμῶν ἐπιφέρουσι· διὰ τοῦτο εἰς βραχέα τὰ ἔντερα ἵνα ταχέως ἔξωγῶνται.

Καὶ ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν ὁ γαστροεντερικὸς σωλήν εἶνε κακαλυμμένος ὑπὸ λεπτῆς μεμβράνης καλουμένης βλενομεμβράνης, ἐξ ἧς ἐκκρίνεται ὑγρὸν μυξῶδες, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ τὴν ἐπιφάνειαν ταύτην γλίσχραν πρὸς εὐκολίαν τῆς διαβάσεως τῶν τροφῶν. Ὁλος ὁ γαστροεντερικὸς σωλήν εἶνε καλὸν ἐλαστικὸς· τοῦτο ἐπιφέρει εἰς πολλὰς περιστάσεις· ἔχει σημαντικὴν συστατικὴν ἰσχύον, δι' ἧς συστέλλεται κατὰ μήκος καὶ κατὰ πλάτος καὶ λαμβάνει διαφόρους κινήσεις. Τὰ πλεῖστα ἀπορροφητικὰ ἀγγεῖα ἔχουσι τὰ λεπτὰ ἔντερα.

Τὰ ἔντερα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ πυλωροῦ τοῦ στομάχου ὑφίστανται κυκλικὰς περισταλτικὰς κινήσεις, ἀρχομένας ἀπὸ τοῦ πυλωροῦ καὶ διαδομένας ἀλληλοδιαδόχως ἐφ' ὅλου τοῦ μήκους αὐτῶν. Οὗτοι πικνοῦνται καὶ αἱ ἐν τοῖς ἐντέροις ὕλαι διαδοχικῶς ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὸν πρῶτον, καὶ ἐμποδίζεται ἡ ἐπι πλέον ἐν αὐτοῖς διάρκεια αὐτῶν. Αἱ κινήσεις αὐταὶ καλοῦνται περισταλτικαί.

Γίνεται ὅμως ἐκτάτως καὶ μᾶλλον ἐκ νόσου καὶ τρίτη κίνησις ἀνίστατος εἰς τὴν περισταλτικὴν. Αἱ τοιαῦται κινήσεις τῶν ἐντέρων ἀρροῦνται ἐκ τῶν κάτω καὶ προβαίνουσι μέχρι πυλωροῦ, καλοῦνται δὲ ἀντιπερισταλτικαί· ἐκ τῶν τοιούτων κινήσεων, ὅταν αὐταὶ γίνωνται εἰς τὸν στόμαχον, γίνεται ὁ ἔμετος.

Καὶ ὁ στόμαχος ἔχων τροφὰς ποιεῖ περισταλτικὰς κινήσεις ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ πρὸς τὸν πυλωρόν. Ὅταν ὅμως ἦνε κενός, δὲν γίνονται αἱ περισταλτικαὶ κινήσεις, ἀλλὰ συστέλλεται, σμικρύνεται,

τοῦ δέρματος. Μεταβαίνει δὲ ἐκ τῶν ἀρτηριῶν εἰς τὰς φλέβας διὰ τῆς ἀναστομώσεως τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων δυνάμει τῆς ἀνταποδρασῆς (ἴδε Φυσ. σελ. 29).

Τούτων οὕτως ἐχόντων ὄχλον γίνεται ὅτι ἡ ἀδὴλος διαπνοὴ μάλιστα δύναμιν ἔχει ἐπὶ τῆς υγιείας. Ἄμο λοιπὸν διακοπὴ πρῶτον τὸ ταχύτερον νὰ ἐπανεέλθῃ ἡ λειτουργία αὐτῆ.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ὦσι γνωστὰ πάντα τὰ μέσα τὰ ἐπιταφέντα τὴν ἀδὴλον διαπνοήν. Ἐκτός τῶν προσηθέντων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα προχειρότερα χρήσεως καὶ ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς. Τὰ πρακτικώτερα τούτων εἰσὶ καὶ τὰ ἑξῆς:

(ἀκολουθεῖ).

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τοῦ κινάμωμου (κανέλλας).

Κανέλλα (cordex cannellæ ἢ cinamomi) εἶνε φλοιὸς τῶν νέων κλώνων, δίχως τῆς ἐπιδερμίδος, τοῦ δένδρου **καννιλέα** ἢ **ὄσφνη κινάμωμου** φύεται τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν Κίναν, τὴν Ἀμερικὴν, εἰς τὴν νήσον Κεϋλάνην καὶ εἰς ἄλλας διαφόρους χώρας ἤδη δὲ ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἐφύτευσεν εἰς τοὺς κήπους τοῦ ὅπου ἐπέτυχεν ἐξαιρέτως καὶ ἄγει πολλαπλασιαζόμενον τὸ δένδρον εἶνε 4ων εἰδῶν, Α' ἡ κανέλλα τοῦ Κεϋλάνου, ἥτις εἶνε ἡ καλλίτερη συνίσταται ἐκ φλοιῶν λεπτῶν ἐμπεριεχομένων ὁ εἰς ἑνὸς τοῦ ἄλλου καὶ παράγεται ἐκ τοῦ δένδρου ὄσφνη κινάμωμου, ὑποδιαιρεῖται ὡσαύτως εἰς δύο ἄλλα εἶδη εἰς κανέλλαν βασιλικὴν ἢ μελώδη καὶ εἰς κίμφορῶδη ὡς ἔχουσα τὴν ὄσμήν τῆς κίμφορας. Β' ἡ τῆς Κίνας ἥτις ἔχει χρῶμα ὑπόξανθον ἐρυθρὸν, καὶ ἔρχεται ἀπὸ τῆς νήσου Σουμάτρας κλπ. γίνεται ἐκ τοῦ δένδρου **δαφνοκασσία** (Lauræ cassia). Γ' ἡ κανέλλα τῆς Κουαγένης (Caujenne) τὸ δένδρον τοῦτο φύεται εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Δ' ἡ κανέλλα Μάτα, συλλεγομένη ἐκ τῶν φλοιῶν τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων δι' ὃ καὶ εἶνε παχυτέρα καὶ κατωτέρως ποιότητος.

Τὸ ἔλαιον τῆς κανέλλας ἢ κανελλέλαιον ἐξάγεται δι' ἀποστάξιν αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐξάγουσιν εἰς τὸν τόπον ἐνθα γίνεται ἡ κανέλλα, δι' ὃ παραλείπομεν τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν. Οἱ φαρμακοπῶλαι συμμιγνύουσι τὰ ἤδη ταῦτα τῆς κανέλλας ἢ ἐξάγουσι διὰ τῆς ἀπο-

σταλάξεως τὸ ἔλαιον τῆς κανέλλας ἐμβρέχοντες ταύτην προηγουμένως μὲ ὀινόπνευμα, καὶ οὕτω πωλοῦσιν αὐτὴν πάλιν ὡς καλὴν κανέλλαν γνωρίζεται δὲ αὐτὴ ἀπὸ τῆν ὄσμήν καὶ γεῦσιν.

Τὸ ἀρραγιότερον καὶ εὐαρεστότερον αὐτοῦ ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν Πόντ κανέλλα. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάμβανον τοῦτο ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν Πόντ κλωμένης καὶ κειμένης πρὸς δυσμὰς τῆς Αἰγύπτου, ἐνθεν καὶ τὸν ἔλεγκαν ἐλάμβανον, ἐκεῖθεν εἶχον καὶ πολὺτιμα ὑφάσματα, καὶ μῦρα (ἀρώματα) κλπ. διότι ἦτο τόπος εὐδαίμων· ἐλάμβανον ταύτην καὶ ἐκ τῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ Ἁγία Γραφή ἀναφέρει περὶ κινάμωμου ἢ κανέλλας, πρὸς ὃ παραβάλλει τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰώβ.

Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι οἱ Ἀραβες ἐλάμβανον τὸ κινάμωμον ἐκ τῶν ἑλλων, ἄπερ ἐκόμιζον τὰ μεγάλα πτηνὰ πρὸς κατασκευὴν τῶν φλοιῶν τῶν.

Ὁ Στράβων ἀναφέρει θετικώτερον ὅτι τὸ κινάμωμον ἔφερον ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, ἦτο φλοιὸς κλάδου δένδρου ὠραίου εἴδους ὄσφνης, ὕψους 8 μέτρων.

Ἐπὶ Ῥωμαίων τὸ κινάμωμον ἐτιμᾶτο μεγάλως καὶ ἐτίθετο ἢ ὀσμὴ αὐτοῦ εἰς τὰ μῦρα καὶ εἰς τὰ κακνίσματα, εἰς τὸ ὕδωρ λουτρῶν ἐτίθετο καὶ εἰς τὸν οἶνον ἵνα γείνη τονικός καὶ μὴ μεθυστικός.

Ἐπὶ Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων τὸ κινάμωμον ἐπεξητήετο ἐτι μᾶλλον. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα κατασκευάζετο κατὰ τι καλύτερον καλούμενον Ἰσπαράς, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὡς νέκταρ. Συνίστατο ἐκ κινάμωμου, ζιζιθέρης, καὶ ἱριδός.

Ἐπὶ οὗ τὸ δένδρον τῆς κανέλλας ἐκαλλιεργήθη καὶ εἰς ἄλλους τόπους καὶ ἐπολλαπλασιάσθη, ἡ ὑπόληψις τοῦ καλύτερου τούτου φουτοῦ κατ' ὀλίγον κατέπεσε καὶ ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ παρρημία περὶ ἐκτελισμοῦ **κατήτητος κανέλλου**.

Ἦδη χρῆσις τοῦ κινάμωμου γίνεται ἡ σικιακῶς ὡς καρύκευμα ἀρωματικὸν εἰς τινα εἶδη ἰατρικῶς ὁμως ἔχει σημαντικὴν ἀξίαν.

Τὸ κινάμωμον (κανέλλα) εἶνε τὸ μᾶλλον ἐξαιρετικὸν τονικὸν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τοῦ στομάχου, ἐμποδίζει τὴν παραγωγὴν τῶν ἀερίων καὶ τὰς ἐκ τούτων δυσπεψίας, ὠφελεῖ κατὰ τοῦ βρογχικοῦ κατάρρου καὶ ἐμποδίζει τὸν βήχα διὰ τοῦτο κόνις κινάμωμου μετὰ κόνειος πεπτεῖως μαύρου μετὰ καταπόνη λαμβανόμενον θεραπεύει τὸν βήχα καὶ διαλύει τὸν κατάρρον ἐν ἀντιμεθυστικῶν, καὶ ἐμποδίζει τὸν ὕπνον, τὸν παραγόμενον ἐκ τῆς κόπσεως οἴνου καὶ ἐκ τοῦ οἴπου (ἀφρονίου) διὰ ταῦτα καὶ ὁ Σιδένιμ ἐπρόσθετεν εἰς τὸ ὄπιον καὶ κινάμωμον πρὸς κατασκευὴν

του έκτου έπαινετου Ιατρικού, του Διουδάνου Σιδοναμ, οπου έπαυξήση την αντιθηχικήν ιδιότητα του οπίου.

Είνε το προτιμότερον καρύκευμα δια τα φαγητά ήνωμένον μετά πεπτεως ή και άνευ τούτου· διότι τονίζον τον στόμαχον και εκποδίζον την παραγωγήν των άερίων, φέρει εύπεψίαν και τόνον των δυνάμεων του σώματος· δια τούτο είνε άναπόφευκτον προς την βρώσιν γαλακτούχων φαγητών και προς πέν δυσπεπτον.

Τό έλαιον του κινναμώμου επιφέρει επί του δέρματος επλειρόμενον αισθησιν κρυπτικής θερμότητας· μετά οίνοπνεύματος έντριβόμενον τονίζει τό δέρμα και ζωογονεί την άδηλον διαπνοήν.

Χυμικώς εξεταζόμενου έμπεριέχει πτητικόν έλαιον και άρκετή ποσόν βυρσοδεφικής υλης (τανίνης)· δια ταύτα χρησιμεύει και κατά της διαρροίας και της λευκορροίας των γυναικών· ώφελεί κατά της καταβολής των δυνάμεων, άτονίας και δυσπεφίας του στομάχου· είνε έμμηναγωγόν και αύξει τας συστολές της μήτρας. Κατά τινας είνε αιμοστατικόν.

Η δόσις του κινναμώμου είνε υπό κόνην εκ κόκκων 10 μέχρι ένης δραμίου. Υπό έμβρεγμα έν ύδατι δραμίων 100 εκ δύο δραμίων ή έν οίνω έρυθρῷ ζαχαρούχῳ οτε αποτελείται ο έπικρατικός αίνος των άρχαίων, περι ού είς τό επόμενον φύλλον λέξομεν.

Τό βάλμα του κινναμώμου αποτελούμενον έξ ενός μέρους αυτού και 4 οίνοπνεύματος ίσχυρου επί 15 ήμέρας έμβρεχόμενον, άδεται έσωτερικώς μέχρι 10 σταγμάτων έν ύδατι· ώφελεί δέ και εξωτερικώς έντριβόμενον είς τοπικές άτονίας και είς ρευματισμούς.

Γ'. ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η δύναμις της ενεργείας εκάστου φαρμάκου διαφέρει Α' κατά τον τρόπον της χρήσεως αυτού, Β' κατά τον τρόπον της κατασκευής αυτού, άν ήνε άρέφημα, έγχυμα, έγχύλισμα, υπό κόνην, υπό καταπότις, κλπ.

Γ'. Κατά την παλαιότητα αυτού· διότι πέν Ιατρικόν δια του χρόνου αποβάλλει μέρος της δυνάμεως αυτού, ή μεταβάλλει την ενεργείαν του, π. χ. ή σκαμμωνία νεαρά είνε καθαρτική, παλαιά διορηγτική· ιδίως ελαττούται ή δύναμις των κόνεων και των έγχυλισμάτων, τό έγχύλισμα του στρώγγου παλαιούμενον αποστραφεται κατά τι της δυνάμεώς του. Μόνον τό της άγράφου δια του χρόνου

βελτιούται. Δια τούτο πρέπει ο Ιατρός να γνωρίζη άν ο φαρμακοποιός έχη την ιδίαν σκευασίαν του Ιατρικού ή κατεσκευάσε νέα. Δια ταύτα ο Ιατρός πρέπει να πληροφορείται καλώς περι της ποιότητας του φαρμάκου, οπερ διορίζει, και να ήνε είς θέσιν ώστε να διακρίνη ταύτην π. χ. τό εκχύλισμα του στρώγγου παλαιόν συσνα διακρίνη ταύτην π. χ. τό εκχύλισμα ή δηλητηριώδης δύναμις έν τῷ οργανώματι κατ' άλλον άφανώς ή δηλητηριώδη άποτελέσματα, γανισμῶν· και εάν δοθῇ εκχύλισμα νεαρόν υπό την αὐτήν δόσιν, κρείσσον αναφέρονται ολέθρια δηλητηριώδη άποτελέσματα.

Α'. Τό αυτό φάρμακον, ή αὐτή δόσις ενεργεί ένίστε διαφόρων κατὰ τας ηλικίας, κράσεις, ιδιοσυγκρασίας, και γένη. Ταύτα πάντα πρέπει εύκρινώς να γνωρίζη ο Ιατρός και κατὰ ταύτα να γράφη την συνταγήν.

Β'. Η πρόληψις του άσθενούς περι φαρμάκου τινός μεταβάλλει την ενεργείαν· τούτο πρέπει να γνωρίζη ο γράφων συνταγήν Ιατρός. Η δόσις του Ιατρικού διαφέρει και κατὰ τας ηλικίας (έδε Φοιβ. έτ.).

Τό κλίμα και ή διαίτα μεταβάλλουσι την δύναμιν και την άνοχήν του Ιατρικού. Οί χωρικοί καταβάλλονται ταχύτερον εκ της νόσου, και τά καθαρτικά υποφέρουσι ολιγώτερον των κατοίκων των πόλεων και των διαγόντων ήουχον βίον και τρεφόμενων εκ μάλλον θρεπτικῶν τροφῶν. Τά παιδία υποφέρουσι μεγαλειότερας δόσεις κυλομέλιτος ή οί έφηβοί. Τά ναρκωτικά ενεργούσι σφοδρῶς είς τά νήπια. Μόνη επίθεσις άλλης θηριακής επί ομφαλου νηπίου επέφερε θάνατον, ώσαύτως τά εκδόρια έν ηλικία κάτω των 4 έτών ενεργούσιν ίσχυρῶς και επικινδύνως και μάλιστα εάν μη τεθῶσιν έν άρμοδίῳ χρόνῳ, επιφέρουσιν ελκώσεις, έρυσίπελας, στραγγουρίαν, κλπ.

Αί γυναίκες συνήθως υποφέρουσιν ολιγώτερον τά φάρμακα ή οί άνδρες, δια τούτο τας προς γυναίκας δόσεις δοτέον μικροτέρας.

Η συνεχής χρήσις Ιατρικού εξασθενεί την ενεργείαν αυτού· δια τούτο πρέπει ο Ιατρός να διακόπη ταύτην, ή να μεταβάλλη την σκευασίαν, ή να μεταχειρισθῇ άλλο ίσοδύναμον υπάρχουσιν όμως και φάρμακα, των οποίων ή συνεχής χρήσις γιγνομένη έστιν και είς μικράν δόσιν δύναται δια του χρόνου να επωφελη, εάν ή δηλητηρίον, ολέθρια άποτελέσματα χρονίας δηλητηριάσεως τοιαύτά είσι τό άρσενικόν, ο στρώγγος, αι σκευασίαι του μαλούδου, του ύδραργύρου, κλπ. Η έξις μόνον ουδετερόνει την δύναμιν των μη καθολικῶν δηλητηρίων. **Καθολικά Πηλητηρία** λέγονται τά μη φονεύοντα πάντα τά οργανικά όντα.

Των καθαρτικῶν ή ενεργεία δέν ελαττούται διά της έξεως, εκ τούναντιου αύξεται.

Ὁ ἰατρός δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστευθῆται τὴν ἀνοχήν τινῶν συμμάτων πρὸς μεγάλην δόσιν ἰατρικῶν, διότι ἐνίοτε ἀναφαίγονται αἰφνης σφοδρὰ ἀποτελέσματα καὶ ἀνέλπιστα. (ἀκολουθεῖ).

ΠΑΝΤΟΙΑ

Ὁ μέγας σοφὸς Ἀριστοτέλης, ὅστις καὶ ἰατρός ἦτο ἐνόσει ποτὶ Ὁ ἐπισκεπτόμενος ἰατρός τοῦτον εἰτάξεν ἰατρικὸν τι· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης πρὸ τῆς ἐκτελέσεως εἶπεν εἰς τοῦτον· Ἰατρεῖ, πρὸ τῆς χρήσεως πρέπει νὰ εἴπῃς τὴν αἰτίαν τοῦ πάθους, καὶ πρὸς τί τὸ ἰατρικὸν διορίζεις, ἵνα κείσῃς. Ἐδίδαξεν οὕτω, ὅτι ὁ ἰατρός χωρὶς τῆς αἰτίας καὶ τοῦ λόγου οὐδὲν φάρμακον πρέπει νὰ διορίζῃ.

Κόμη

Τὸ δαννέλαιον αὔξει τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, λειαίνει καὶ ποιεῖ μελαίναιας.

Βάλισαμον πρὸς θεραπείαν καὶ ἐπούλωσιν πληγῶν παντὸς εἴδους.

Λάβε βάμματος πταρνικῆς (tinct. arnicae. m.) ὄρ. 4. Περιχλωρούχου σιδήρου ὄρ. 1. μίξον κατὰ τέχνην.

Ἐμβρεξον ἐκ τοῦ ὑγροῦ τούτου βάμβακα καὶ ἐπίθεε ἐπὶ τῆς πληγῆς, καὶ ἀνανέωνε κατὰ 12 ὥρας. Ἐὰν ἡ ἐπαφὴ φέρῃ παλλοῦς πότους, ἀραιώσε τὸ ρευστὸν δι' ὀλίγου ὕδατος.

Καὶ μόνον τὸ βάμμα τῆς πταρνικῆς ἀρκεῖ πρὸς ἐπούλωσιν.

Αἱ ἐκ χαλκοῦ ἰατρικαὶ ὠφέλειαι.

Οἱ ἐργαζόμενοι τὸν χαλκόν, οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ ἐξορύττοντες χαλκόν, γίνονται ἀξυδερκεῖς, καὶ ἂν μὴ ἔχωσι βλεφαρίδας, αὗται φύονται. Ἐὰ παραγόμενα τραύματα δι' ἐργαλείου χαλκίνου θεραπεύον-

ται ταχύτερον τῶν ἄλλων τραυμάτων τῶν παραγομένων διὰ σιδήρου ἢ καὶ ἄλλης αἰτίας.

Θεικὸς χαλκός (ἀλογόπατρα) μετὰ στυπτηρίας θεραπεύει τὰ σφυλιδικὰ ἔλκη. Ὁ θεικὸς χαλκός μετὰ ἀλόης εἰς ἀλοιφήν θεραπεύει τὰς ἐξοχάδας, ὠφελεῖ πρὸς πᾶσαν πληγὴν διὰ λύσεις μικροῦ ποσοῦ θεικοῦ χαλκοῦ θεραπεύει τὴν χρονίαν ὀφθαλμίαν διὰ τετραπύλου τούτου καυτηριάζονται τὰ πάσχοντα βλέφαρα. Ὑπὸ δόσιν 4 ἢ 5 κόκκων ἐν ὕδατι ἐπιφέρει ταχέως ἔμετόν· ὑπὸ μικρὰν δόσιν θεωρεῖται ὡς προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χολέρας. Πλάξ χαλκοῦ ἐπὶ τῆς κοιλίας διαρκῶς τεθειμένη προφυλάττει ἐκ τῆς χολέρας.

Ἐὰν ἦσαι κρουόμενος καὶ τροφὴν φάγῃς, πολλήν, δυσπεψία θὰ σοὶ ἔλθῃ, καὶ ὁ στόμαχος θὰ πάσχῃ διαρκῶς ἐπὶ πολὺ. Σκοτοδινίαν θέλεις ἔχει, καὶ τῶν νεύρων ταραχήν.

Ἴνα δὲ θεραπευθῇς, ὀδονάφατον λαβὼν, ἀλειψε πρῶτ', ἐσπέρας ἐπὶ τοῦ ἐπιγαστρίου· πίνε δὲ καὶ λεμονάδας ἀντὶ ὕδατος κοινῶ. Ἄπεχε μὴ τρώῃς γάλα, οὔτε ῥόφημα οὐδὲν καὶ πᾶν ὅτι δὲν χωνεύεις. (Κατασκευὴν ὀδονάφατου ἴδε Φαίθον ε. ε. φύλλον 1.)

Περὶ πένθους.

Τὸ πένθος εἶνε ἔκφρασις ἢ παράστασις πρὸς τοὺς ἄλλους τῆς λύπης, ἣν αἰσθάνεται τις ἐκ τοῦ θανάτου προσφιλοῦς τέκνου, συζύγου, ἀδελφοῦ ἢ ἐγγυτάτου φίλου.

Ὁ λυπούμενος ἀρέσκειται εἰς τὰ μελαγχολικά· ἀρέσκειται νὰ ἐνδύηται μαῦρα καὶ νὰ βλέπῃ μικρὰ, ἀποφεύγει τὸ χαρμέν, τὰς τέρψεις καὶ τὰ εὐάρεστα, καὶ ποθεῖ τὰ παρέχοντα σκυθρωπότητα.

Ὁ λυπούμενος τὰ πάντα συγκεντρώνει εἰς τὴν λυπηρὰν θέλησίν του, ἀρέσκειται νὰ βλέπῃ καὶ τοὺς ἄλλους συμμεριζομένους καὶ συμμέτεχοντας τῆς λύπης του· ἐπομένως νὰ ὦσι μαυροφόροι.

Ἄλλὰ δὲν ἀκέπτεται ὅτι εἰς τοὺς φίλους του καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, ὡς καὶ εἰς παντὰ ἄλλον, ὀφείλει νὰ παρέχῃ εὐχαρίστησιν ἢ παρουσίαν του, ἢ ὁμιλίαν του καὶ ἢ συμπεριφορὰν του· διότι τοῦτο φύσει ἀπαιτεῖται, φύσει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ τερπνὸν ἀρέσκειται, καὶ τὸ δυσάρεστον ἀποφεύγει. Ὀφείλει λοιπὸν ὁ πεινῶν ἐν τῇ καρδίᾳ του νὰ ἔχῃ τὸ πένθος καὶ ὄχι εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ εἰς τὸ σκυθρωπὸν καὶ ἄγαρ καὶ ἐν γένει εἰς τὸ παριστασθῆαι λυπηρῶς, διότι οὕτω παρέχει δυσάρεσκίαν καὶ λύτην εἰς τοὺς ἄλλους, ὅπερ ἀπρεπές· διότι φύσει ἕκαστος εὐχαριστεῖται εἰς τὸ εὐάρεστον, καὶ

ἀποφεύγει τὸ δυσάρεστον· ὁ δὲ καλῶς συμπεριφερόμενος πρέπει νὰ προξενῇ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ὄχι δυσἀρέσκειαν.

Ἀνάγνωμα ὁμοίωσιν τὸν χρυσόν.

Λάβε 10 μέρη χαλκοῦ, 1 μέρ. ψευδαργύρου καὶ 7 μέρη πλινθίνης. Σύντηξον ἐν πρώτοις τὸν χαλκὸν καὶ τὴν πλατίνην διὰ βήρακος καὶ στρώματος κόνεως ἄνθρακος, εἶτα πρόσθεσ τὸν ψευδαργύρον· οὕτως ἀποτελεῖται σῶμα ἔχον ὄσας τὰς ιδιότητες τοῦ χρυσοῦ καὶ δὲν προσβάλλεται παρὰ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος.

Ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς οἰκουμένης.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ φυσιοδίφου Χούθγερ ὑπάρχουσιν ἐπ' ὅλου τοῦ κόσμου κάτοικοι 1,376, ἑκατομμύρια· ἐκ τούτων κατὰ θρησκείαν ὑπάρχουσιν

Χριστιανοὶ ὑπὲρ τὰ 400 ἑκατομμύρια, ὧν Καθολικοὶ	200
..... Διαμαρτυρούμενοι	110
..... Ὀρθόδοξοι	80
..... Ἀρετικοὶ διάφοροι	10
.....	400
Βουδίσται	500
Βραχμικιστῆαι	160
Μωαμεθανοὶ	80
Ἰσραηλῆται	6
Θρησκείαι γνωστῆαι ἄλλαι	290
Θρησκείαι ἄγνωστοι	10

Περὶ ἐλαίων καὶ στεατῶν.

Τὰ μὲν ἔλαια εἶνε ὕλη λιπαρὰ, τὰ πλεῖστα ὅγρὰ ὑπὸ τὴν συνήθη θερμοκρασίαν. Βύρισκονται κυρίως ἐν τῇ φυτικῇ ὕλῃ ἐντὸς μικρῶν κυστιδίων (ἀσκιδίων) λεπτῶν, τὰ ὅποια ὑπάρχουσι μεμονομένα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ δισσκορπισμένα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτον εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ.

Τὸ δὲ **στεάρον** εὐρίσκεται εἰς τοὺς κυψελώδεις ἱστοὺς τῶν ζώων ὠσαύτως ἐντὸς κυστιδίων, ἀλλὰ πάντων συμπεπικνωμένων καὶ ἀποτελούντων μάζαν καλουμένην **πάχος**, τὸ ὅποιον εἶνε ὑπὸ τὴν συνήθη θερμότητα εἰς μαλακὴν στερεάν κατάστασιν.

Περὶ ἐλαίων ἰδίως.

Τὰ ἔλαια διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις εἰς ρευστὰ καὶ εἰς στερεά. Τὰ στερεὰ καλοῦνται κοινώτερον **βούτυρα φυτικά**· διότι ἡ κατάστασις αὐτῶν ὁμοιάζει μὲ τὸ βούτυρον, τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ γάλακτος ζώων. Τοιοῦτο φυτικὸν ἔλαιον εἶνε τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ κακάου (ἴδε Φοῖβον ἐτους Ζ' 122), τὸ ὅποιον καλεῖται βούτυρον κακάου.

Ἐκαστον φυτικὸν ἔλαιον ἔχει ἴδιαν ὁμῆν· εὐρίσκονται εἰς μέγα ποσὴν εἰς τὰ σπέρματα τῶν φυτῶν, καὶ ὀλίγα τινὰ εἰς τὸ περικάρτιον (περικάλυμμα τῶν σπερμάτων)· τοιοῦτον ἔλαιον εἶνε τὸ τῆς Πλάκας. Ἄλλα δὲ εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ περικαρπίου ὡς ἐστὶ τὸ ἔλαιον τῶν λεμονέων, πορτοκαλλέων, κλπ.

Τὰ ἔλαια διαίρινονται καὶ ἄλλως ὑπὸ δύο τάξεϊ, εἰς ἔμμορα ἢ λιπαρὰ καὶ εἰς πηκτικὰ ἢ αἰθέρια.

Περὶ ἔμμορων ἐλαίων.

Ἐμμορα ἔλαια καλοῦνται ὅσα μένοντα ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἀπροσφύραν δὲν ἐξατμίζονται· ἔχουσι δὲ τὰς δὲ τὰς ιδιότητας· Ἐν πύρρῃ σταγῶν ἐπὶ χάρτου ἢ ὑφάσματος παράγεται ἐκ τούτου κηλὶς (σπήλος) ἀνεξάλειπτος. Ἐν ἔμμορον ἔλαιον μένη ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀέρος, μεταβάλλεται ἡ σύστασις του καὶ ταγγίζει. Ὅλα ὅμως τὰ ἔλαια ταῦτα δὲν ταγγίζουσιν ἐπίσης. Ὑπάρχουσι τινὰ μὴ εὐκόλως ταγγίζοντα· τοιοῦτον ἔλαιον εἶνε τὸ τῶν λεπτοκαρῶν (φουντουκίων).

Θερμαινόμενα πολὺ μεταβάλλουσι τὰ συστατικά των καὶ καθίστανται τραγόμενα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν υγιείαν· διὰ τοῦτο τὸ ἔλαιον δὲν πρέπει νὰ προστίθεται εἰς βράζον φαγητῶν, ἀλλὰ ἰσὺν, νὰ ἦνε δὲ καὶ καλῆς ποιότητος.

Ἐἶνε ἠδιάλυτα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ὀλίγον διαλυτὰ εἰς τὸ οἶνονπνευμα. Μόνον τὸ ἔλαιον τοῦ κίκεως (ρετσινόλαδον) καὶ τὸ τοῦ κρότουος ἴσιν ἐντελῶς διαλυτὰ εἰς τὸ οἶνονπνευμα καὶ ἔτι περιττώτερον εἰς διαλυτὰ εἰς τὸν αἰθέρα.

Ἰνοῦνται μὲ τὰ στέατα, καὶ μὲ τὴν κόπασσαν, σόδιον, τίτανον, καὶ ἄλλας ὁμοίας χυμικὰς ὕλας, αἱ ὅποια καλοῦνται χυμιστὶ βάσεις καὶ ἀποτελοῦσι **σάπωνι**.

Διὰ τὴν ἐξαγωγήν ἔλαιον πρέπει νὰ διαρραγῇ τὸ κυστιδίον, ἐνθα ἐμπεριέχεται, διαρρηγνύεται διὰ πίεσεως τῶν καρπιῶν, ἐνθα εὐρίσκονται, ἢ δι' ἐμβρέσεως διὰ βραστοῦ ὕδατος, διότι οὕτω κατατρέφονται τὰ κυστιδία. Δι' ἀποσταλλάξεως δὲν ἐξάγονται· διότι, ὡς ἐρρέθη, μεταβάλλεται ἡ ποιότης τοῦ ἐλαίου διὰ τῆς μεγάλης θερμότητος.

Βλάβαι ἐκ τῶν σκοτεινῶν οἰκημάτων κατὰ τῆς ὑγείας.

Μεταξὺ τῶν παραλόγων ἀπομιμήσεων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου καὶ τοῖς πιθηκίζουσι παρ' ἡμῖν εἰς τὸν ἐξευγενισμόν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπι-
καὶ τὸ διατηρεῖν σκοτεινοὺς τοὺς θαλάμους τῶν οἰκιῶν διὰ κλεισί-
ματος τῶν παραθυροφύλλων ἵνα μὴ εἰσέρχεται φῶς. Οὕτως αἱ μη-
μητρικαὶ οἰκοδόποιναὶ χάριν ἐπιδείξεως ἐξευγενισμοῦ διαμένουσι
διαρκῶς ἐν σκοτεινῷ θαλάμῳ, καθίστανται νευροπαθεῖς, ἐνοχλοῦν-
ται ἐκ παραμικρᾶς αἰτίας, γίνονται ὑστερικά, χαλαραὶ, μὴ ἀντι-
χουσαι εἰς κόπον, ἔχουσι χροιάν γλωρόχρου, ὑφίστανται ἀφθονίαν
λευκορροίας, δυσπεψίας, ἀέρια εἰς τὰ ἔντερα, γίνονται ιδιότροποι, καὶ
ἐν ᾧ ποθοῦσι βίον ἡρεμον καὶ τερπνόν, διάγομασιν ἐν ταραχῇ καὶ ἐν
βλάβῃ τῆς ὑγείας, στερούμεναι πολλῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν τέρψων.
Σὺν τούτοις ἀποκτῶσι καὶ ἀδυναμίαν δράσεως, τὰ δὲ παῖδιά, τὰ δι-
γόντα ἐν σκοτεινοῖς δωματίοις, γίνονται μύωπα, ὠχρὰ καὶ καχεκτικὰ
διὰ ταῦτα ἡ μυωπία ἤδη εἶνε συχνοτέρα.

Εἰς τ' ἀποτελέσματα ταῦτα κατὰ τῆς ὑγείας τοῦ στομάγου ἵσως
συντελεῖ καὶ ὁ ἄλλος πιθηκισμὸς πρὸς τὸν ἐξευγενισμόν, τοῦ νὰ τρώ-
γῃ πάντοτε καὶ ἀναποφεύκτως σούπκιν καὶ ἄλλα ὑγρά φαγητὰ θεω-
ροῦντες τὴν σούπκιν ὀρεπτικὴν, ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον ἔχει (ἴδε Φαῖβην
ἔτους Β'. σελ. 84).

Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καταστρέφει τὰ μιάσματα, καθαρίζει τὸν ἀέρα,
ὃν ἀναπνέομεν, ζωογονεῖ τὴν λειτουργίαν τοῦ δέρματος πρὸς τὴν
τακτικὴν καὶ καλὴν ἀδηλον διακνοήν, καθίστησι τὸ σῶμα συμπαγές,
ζωογονεῖ τὴν ὄρεξιν πρὸς τὸ τρώγειν, παρέχει χροιάν προσώπου
εὐανθῆ, αὐξάνει τὴν θρέψιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ πολλὰ
ἄλλα καλὰ ἐπιφέρει. Καὶ αὐτὰ τὰ φυτὰ ἄνευ φωτὸς γίνονται γλω-
ρωτικὰ, καὶ κακῶς ἀναπτύσσονται καὶ ἐπὶ τέλους μαραινόμενα.

Πᾶσα λοιπὸν οἰκία μὴ καλῶς φωτιζομένη ἔνεκεν κλεισίματος πα-
ραθυροφύλλων, ἢ φράγματος ἐκ παραπετασμάτων, εἶνε ἐπιβλαβὴς τῇ
ὑγείᾳ.

Τὸ ἡλιακὸν φῶς εἶνε ὑγεία καὶ ζωὴ. Οἱ ἀφαιροῦντες τὸ ἡλιακὸν
φῶς, ἀφαιροῦσι τὴν ὑγείαν των, τῆς ὅποιας οὐδὲν πολυτιμώτερον.